

RODZINNE ŁAMIGŁÓWKI

CO, KTO I GDZIE

Zebrałiśmy kilka informacji o niezwykłych wyprawach i ciekawostki związane z nowoczesnością naszych przodków. Niestety wszystko nam się rozsypało i pomieszało. Połącz ponownie opis z właściwym imieniem i nazwiskiem (przyporządkuj liczbę do litery).

Jeśli nie znasz odpowiedzi, możesz sprawdzić wymienione osoby w encyklopedii lub skorzystaj z artykułów dostępnych w Internecie (przy okazji: pamiętaj, że nie wszystkie treści znalezione w sieci są wiarygodne).

A. Zbigniew Burzyński
B. Maria Czaplicka
C. Ewa Dzieduszycka
D. Michalina Issakowa

E. Jerzy Jeliński
F. Michalina Krzyżanowska
G. Kazimierz Nowak
H. Henryk Poddębski

1.

W latach 1926–1928 dokonał udanej podróży samochodem dookoła świata! W trakcie wyprawy był przyjmowany przez głowy odwiedzanych państw, profesorów uniwersytetów i inne osobistości, a po powrocie do Polski witany był z honorami. Łącznie przebył samochodem z polską flagą 78 tysięcy kilometrów (nie wliczając podróży statkami!). Było to jedno z największych przedsięwzięć podróżniczych II RP, a wyprawa miała przypomnieć światu, że po 123 latach Polska wróciła na jej mapy. Inicjatorem i uczestnikiem części wyprawy był Eugeniusz Smosarski (brat znanej aktorki Jadwigi Smosarskiej). Podróż rozpoczęli także - choć jej nie ukończyli - Bruno Brettschneider (dysponujący kamerą filmową) oraz Jan Ława (były marynarz).

2.

Prawdopodobnie pierwsza polska badaczka motyli. Pasję do owadów dzieliła z mężem, znanym entomologiem-amatorem. Wspólnie marzyli o podróży do Ameryki Południowej, by badać motyle tropikalne, jednak plan zrealizowała już samodzielnie, jako wdowa. Odbiła pełną przygodę i niebezpiecznych zdarzeń podróż do Brazylii (1926-1928). Wydana przez nią książka (1937) do dziś stanowi swoistą dokumentację przyrodniczą w znacznej części nieistniejącej już dżungli parańskiej. Z wyprawy przywoziła zbiór 15 tysięcy okazów owadów, który to prezentowała na wystawach i podczas wykładów w całej Polsce. Spotkania te cieszyły się wielką popularnością. Jej trud i dokonania doceniło Polskie Towarzystwo Entomologiczne, przyjmując amatorkę w swoje szeregi.

3.

Kapitan Wojska Polskiego, konstruktor, pilot i nawigator balonowy, jeden z pionierów polskiego sportu balonowego, wielokrotny rekordzista Polski i świata (odległości, długotrwałości lub wysokości lotu). Pod jego kierownictwem zbudowano pierwszy polski balon na uwięzi i balon wolny, to on zaprojektował także prototyp polskiego balonu zaporowego. Kilukrotnie brał udział w prestiżowych, międzynarodowych zmaganiach sportowych o Puchar Gordona Bennetta, zajmując czołowe miejsca, a także aż dwukrotnie je zwyciężając (1933, 1935). Był wyznaczony na pilota lotu stratosferycznego największym na świecie tradycyjnym balonem (nie odbył się).

4.

Etnografka, antropolożka i geografka. Była pierwszą zagraniczną stypendystką Kasy im. Mianowskiego, dzięki czemu nauki pobierała w London School of Economics and Political Science (studiowała razem z Bronisławem Malinowskim). Jako jedna z pierwszych kobiet w Europie uzyskała doktorat z antropologii (1915). Członkini m.in. Królewskiego Towarzystwa Antropologicznego, pierwsza stypendystka Polskiej Akademii Umiejętności. Interesowała się m.in. ludami syberyjskimi i zorganizowała wyprawę wzdłuż Jeniseju (1914), by zbadać nieuczęszczany wcześniej przez Europejczyków szlak osad Ewenków. Pierwsza wykładowczyni antropologii na Uniwersytecie Oksfordzkim (posadę straciła po powrocie z I wojny światowej naukowca, którego zastępowała na etacie). Prowadziła m.in. cykl odczytów w Stanach Zjednoczonych (także o problematyce polskiej, rosyjskiej i tureckiej). Wykorzystując możliwości, publicznie mówiła i pisała także o Polsce, szczególnie walcząc z nieprzychylną propagandą brytyjskiej prasy. Sławiła polską kulturę i sztukę.

RODZINNE ŁAMIGŁÓWKI

CO, KTO I GDZIE

5.

W latach 1931–1936 przebył samotnie Afrykę z północy na południe, a następnie z powrotem, pokonując łącznie około 40 tysięcy kilometrów. Pomimo, że kontynent przemierzył pieszo, konno, na wielbłądzie, czółnem oraz pociągiem, to jego wyprawa przede wszystkim kojarzy się jako podróż rowerowa. Był korespondentem, fotografem i pionierem polskiego reportażu. Relacje z podróży publikował w prasie polskiej, francuskiej, włoskiej, czy brytyjskiej, a dzięki opisom i fotografiom upowszechnił kulturę, przyrodę i codzienność mieszkańców Afryki. Po powrocie do kraju, wygłaszał także odczyty na temat tego kontynentu.

6.

Podróżniczka, pierwsza kobieta, która zdobyła szczyt Grossvenediger, wędrowała także po Kartapatach i Himalajach. Zwiedziła część Europy i Azji. Jako pierwsza Polka udokumentowała w formie książki (1912) podróż do Indii. Wydała dwie książki, szkic powieściowy i zbiór opowiadań, pisywała artykuły (m.in. „Przekrój”) i tłumaczyła teksty angielskie i francuskie. Była właścicielką pierwszego na podgórzu Karpat roweru i zapaloną cyklistką. Pod okiem słynnego Mariusza Zaruskiego opanowała inną nowinkę, czyli jazdę na nartach (warto podkreślić, że te pierwsze wykonała samodzielnie). Jeździła konno (mąż prowadził słynną stadninę koni arabskich, które były przodkami tych janowskich) i chadzała na długie piesze wycieczki. Popularyzowała aktywność fizyczną, interesowała się równouprawnieniem kobiet.

7.

Jeden z pionierów polskiej fotografii kolorowej przed II wojną światową. Jego prace były nagradzane i wyróżniane zarówno w kraju, jak i zagranicą. Pozostawił archiwum liczące ponad 22 tysiące fotografii, a jego zdjęcia zasilają dziś zbiory choćby Narodowego Archiwum Cyfrowego, czy Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk. Szczególnie fascynował się fotografią krajoznawczą, pejzażową, krajobrazową i dokumentalną. W latach 1914–1930 wziął udział w kilkudziesięciu wyprawach oraz krajoznawczych podróżach fotograficznych. Uchwycił w kadr codzienność i krajobrazy Kujaw, Mazur, Galicji, Karpat, Podkarpacia, Górnego Śląska, Wielkopolski, Litwy, Podola i Wołynia. Pełnił funkcję sekretarza w Komisji Fotografii Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego (od 1917). Ochotnik Wojska Polskiego (1920).

8.

Jedna z pierwszych studentek Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Pejzażystka, członkini Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych (od 1922), wystawiająca prace w kraju i zagranicą, także z grupą Ars Feminae i Kołem Marynistów Polskich. Zbierała studia do obrazów podczas podróży po odległych regionach Polski. Szczególnie w pamięć zapadały kolory jej prac olejnych i przedstawienia Bałtyku. Krytyk Jan Kleczyński – ją i Rafała Malczewskiego (syna Jacka) – określił jako „dwa nowe wielkie talenty, które z pejzażów tworzą poematy”. Żona znanego nauczyciela i malarza, która odnalazła własny styl i talentem ugruntowała swoją pozycję samodzielnej artystki. Konspiratorka podczas II wojny światowej.

Czy wiesz, że...

Najbardziej znanym na świecie Piłsudskim jest...
Bronisław! Dowiedz się dlaczego brat Marszałka
przemierzył pół świata i z czego jest znany.

<https://bronislawpiłsudski.pl/mapa-podrozy/>

